

מז תנא בית שמאי אומרים אין אוסין פת עבה צי"ט. [דף לו ע"א] ובית הלל מתירין [ד]. והני מילי ביום טוב. אבל בימות הפסח (1) [ב] אסור למילט ולמיסא יותר מתחשת רבעים קמה ועוד דהיינו שיעור חלה. והיינו דאמר רב (לקמן דף מת). קבא מלוגנאה לפיסחא. זה לשון רב אלפס [א] ולא ידעתי מה חידש דבאפיה פסח ויום טוב שזין ואין חילוק ביניהם אלא בלישה ומתניתין לא איירי בלישה אלא בבאפיה יותר מן הרי"ך [ב] ולא היה לו להזכיר ולמיסא לבאפיה אין חילוק ביניהם:

הגדה"ה שכת"י
[ד] פי' מרובה דב"ה מתירין והיינו מליך אחר למלאת הסטור אפי"ס שאיז לרי"ך אלא לכבד חזק כי הוהא דבניה אלא למלאת פסח אחר ליכא מאן דשרי. מתירין:

ת"ר יולאין צפת נקיייה וצפת הדראה ובסריקין המזויירין ואע"פ שאין עושין סריקין המזויירין בפסח. אמר ר' יהודה דבר זה שאל ביחוסין וזוין לחכמים מפני מה אין עושין סריקין המזויירין בפסח ואמרו לו מפני שהאשה שהיה עליהן ומתחמתן. אמר רבא אפטר שיעשה דפסח ויקבענה כיון אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורים וסריקי צייתוס מותרין. אמר רבי אלעזר בר' דוקא פסח אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפנינו סריקין המזויירין אמרתי לו אבא לא כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המזויירין בפסח אמר לי בני של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו. ואיכא דאמרי לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם אמרו ופסק רב אלפס ו"ל כאיכא דאמרי * והא דלא

פסק כחכמים דלא מפלגי בין נחתומין לשאר כל אדם לפי שנראה לו לומר מעשה רב. ולכאורה היה נראה כחכמים דלעיל (ס"י ג) לא פסק רב אלפס ו"ל כר"ע אע"פ שעשה מעשה [פ] אי לאו דמסייע ליה עובדא דריב"ל שהוא אמורא. מן התם הדובשני והסופגנין והאסקריטין וחסלת המסרת והמדומע פטורין מן החלה. מאי חלת המסרת אריב"ל חלוט של צעלי בתיס. ארי"ל הללו מעשה אילפס הן ור' יוחנן אומר מעשה אילפס חייבים והללו שעשאן בחמה פטורין וזין לר' יוחנן וזין לר"ל הרמיה ולבסוף הדביק חייב בחלה דנהמא הוא. כ"פ כשהדביק ולבסוף הרמיה. ר"ל סבר "כמעשה חמה ופטור. ור' יוחנן סבר כמעשה אילפס ול"ש הרמיה ולבסוף הדביק ול"ש הדביק ולבסוף הרמיה נהמא הוא וחייב בחלה ואדם יולא צו ידי חובתו בפסח. [ב] ר"ח ז"ל פסק כר"ל משום דסוגיא דשמעתין כותמיה [ג] דקאמר סתמא דהש"ס לא דכ"ע מעשה אילפס פטורין. ועוד דהך סוגיא דיחבי רבה ורב יוסף אחוריה דרבי זירא איבא דר"ל מיירי דלרבי יוחנן לא פטיר ליה אלא עשאו בחמה. ומיהו נראה דהלכה כר' יוחנן [ג] מדלא חשיב לה ביבמות (דף לו). צדי תלמא מילי דהלכה כר"ל. וכן פסק בשאלות דרב אחאי בפרשת זו את אהרן [ס"י ע"ו]. ועוד נראה דהא דמחייב רבי יוחנן במעשה אילפס היינו דוקא כשאפאו בצלמא בלא משקין דומיא דטמור [ע] אבל לא צעלו במים או

הגדה"ה
ומיהו ריב"ל אמר דק"ל כר' יוסף דאמר עושין סריקין ענין סריקין דלא אין לחוש לחימוץ ועל זה סומכין השולח ללוי המלוא מפני ששקין אותן ענין סריקין. כתיב: "ע"מ:

תפארת שמואל
(1) אסור לפילש ולפי"א וכו'. נ"ב ותימה גדולה היא בעיני דאוסר להדיא למילש יותר משיעור וכברייחא תני להדיא אין אוסין פת עבה ביו"ט בפסח וכו' מתירין ומפרש בגמ' מאי עבה פת מרובה ואמאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה ופרשינן כשעושינן אותה עבה היה העיסה כשהיא כולה ביחד וא"ל הרי"ף לא גורס בפסח הלא הקשה התלמודא בהדיא מאי ואיבע"א האי תנא לפת מרובה פת עבה קריא ליה הלא

[ב] אסור. ותימה גדולה היא בעיני דהא צברייתא תני להדיא פת עבה צ"ה מתירין ומפרש גמ' ואמאי קרו לה פת עבה דנפישא בלישה ופירש"י כשלשון אותה עבה היא העיסה כשהיא כולה יחד. ופי' זה הדין הרי"ף ורבינו צ"י י"ט ס"י כ"א ע"ש. וא"ל הרי"ף לא היה גורס בפסח הלא התלמודא פריך להדיא מאי אריא פסח אפי' י"ט ומשני אין הי"ג ותנא בפסח קא"א ע"כ לשון תפארת שמואל. ולי לק"מ דהא לפ"ד ה"ל להקשות רב אדרב דהא לשתייה פסח קא"א דנפישא בלישה קאמר רב הכא דצ"ה מתירין ולקמן אמר רב קב מלוגנאי לפסחא. (א) איבא דלק"מ דפלוגנאה דכ"ש וצ"ה קאי לענין אפי' צי"ט אי הוי טרחה שלא ללורך ולישה היא עיסה עבה שניטש בין שמן ודבש דלא אחיא ליה חימוץ: [א] וי"א. כלומר שאיסור אפייה יותר מתחשת רבעים ועוד בפסח יותר משאר יו"ט וזהו חידוש גדול ומנא ליה: [ב] וי"א. ולי נראה להליך דה"ק למילט ולמיסא אסור. אבל למילט ולהטיל בטון מיד איט אסור דבלישה אפשר להזכור ועי' מ"ש רבינו צ"י אלו עוברין ריש ס"י ו: [ג] א"י. (א) ודבריו אינם מובנים ולא דבני עיסה של שן שמן ודבש פליגי רבנן עלה דר"ע. אבל הכא אמרו רבנן פסח דסריקין מזויירין אסורים ור"א בר' דוקא קיבל שלא אמרו אלא בשל כל אדם ולכן אין לנו להניח קבלתו ואף שהכמים סתם אמרו לא אמרו אלא בשל כל אדם: [ב] ר"ח ז"ל פסק. וזהו' תלה גרס ר"ת פסק ולפי גירסא זו יש לגרוס ועוד היה אומר ר"ת. אבל בתוס' וברמזים הביאו בשם ר"ת:

קרבן נתנאל

[ג] דקאמר. ותמימה צדקהא כח רבינו בשם התוס' פ' הגול קמא ס"י י"ד דאי לא מני למימר ענין אחר איט ראיא משם לפסוק הלכה כך הקשה בפרש מעיני מלך כה"ל חלה. וי"ל דמדלא דמיה דכ"ע פטורין ופליגי בהרמיה ולבסוף הדביק אלא ש"מ שהלכה כר"ש לקיש ואי פליגי בהרמיה ולבסוף הדביק ר' יהודה דלא כר"ש לקיש: [ג] מד"א. וסוגיא דשמעתין איכא למימר אפי' לר"י לרי"ך לשנייה הכי כתיב שלא תקשי לך ה"ל למימר ר"י הלכה כמ"ק וכל זה מדברי המשנה א"ל ר"י תנאי ואיכא למימר מעשה אילפס פטורין כמו שפי' מהרש"א ע"ד זה צפ"ק דשבת דף ס': [ע] אב"א. וזהו ינחא הך סוגיא דרבה ורב יוסף אחורי דר"י שאיירי במעשה אילפס ע"י משקין: [פ] ועוד. והא דפריך לריש לקיש מהאי דקתני יולאין בחלת היא וצמחא העשויה בצלפס הא דלא אוקמחא בענה משום דא"כ לא הוי לחם עוני כמ"ש התוס' לעיל אהיהא דפרט לחלוט ע"כ מהרש"א. ודבריו תמוהים דהתם שאני כיון דחלטיה. אלא קשה מבני גמ"ל לתקן להקשות אימא צברייתא איירי בדלא חלטיה. וינחא לי ע"פ מ"ש רבינו בשמ"ק ה"ג אס נתן העיסה ואת"כ הרמיה את המתח אסור משום חמץ. א"כ לפי ס"ד המקשן דאיירי בהדביק ולבסוף הרמיה א"כ הוי אסורה משום חמץ אע"כ ל"ל דאיירי בדחלטיה דתו לית ביה חמץ: [צ] מברך. דלף שנתבשל הוי לחם גמור מאחר דיש עליו תוריחא דנהמא: [ק] אב"א ורמזו"ש. נלשון פולין לאקשין: [ר] ובר"י. דירושלמי לא מפליגי בין כענין או

קיצור פסקי הרא"ש

אם צלילתו רכה וצעלו במים או טגנו בשמן לכילי עלמא לאו לחם הוא לענין חלה והמוציא: ואם עשאו בצלפס בלא משקין לריש לקיש לא הוי לחם ולרבי יוחנן הוי לחם ור"ח פסק כר"ש לקיש ור"י פסק כרבי יוחנן. ורבינו שמשון כתב דאפילו העושה עיסה גמורה ודעתו לטגנה או לצבלה פטורה מן החלה ומיהו אם דעתו לאפות ממנה אפילו חררה קטנה נתחייבה בחלה:

שדה צופים

דף לו ע"א מאי חלות המסרות אריב"ל זהו חלוט של בעלי בתים. הרא"ש נפסחם פ"ג סו"מ י"ג. וזהלכות תלה סו"מ כ': דף לו ע"ב המעיסה ב"ש פטורין וכו' מהי"ב. הרא"ש נפסח פ"ג סו"מ ע"ו: המעיסה קמה שע"ג מוגלשין. החליטה מוגלשין שע"ג קמה. הרא"ש הלכות תלה ס"ה ג':

קובץ מפרשים

(א) אברא דלק"מ דפלוגתא דב"ש ובי"ה קאי כו'. עי' בר"ג שכתב דכשלשין הרבה בני אדם ואופין ביחד שרי (חידושי ר' משה הורוויץ): (ב) דבריו אינם מובנים לי. ונראה דמשמע לרבינו דביתוס אומן הוי. וגם לישנא בכל הסריקין משמע דגם אומן אסור (והדושי ר' משה הורוויץ):

טיגנן בשמן מודה ר' יוחנן דלא הוי לחם כדמוכח בירושלמי צפ"ק חלה דגרסין התם אמר רבי יוחנן כל שהאור מהלך תחתיו חייב בחלה ואומר עליו המוציא ואדם יולא צו ידי חובתו בפסח וריש לקיש אמר כל שהאור מהלך תחתיו אין חייב בחלה ואין אומרים עליו המוציא ואין אדם יולא ידי חובתו בפסח אמר רבי יוחנן וכלב על ידי משקין כלומר צהא מודיענא לך (דף לו):

מז ויבדל היה אומר ר"ת דדבר שצלילתו רכה פליגי דרבי יוחנן סבר אפייתו בצלפס עושה אותו לחם ור"ל סבר דוקא תנור אבל דבר שצלילתו קשה מודו כולי עלמא דמחייבי בחלה אפי' סופו לצבלו במים או לטגנו בשמן דמשעת גילגול אחי חייב חלה כדמוכח בכמה דוכתי מההיא דתמן (פ"ג חלה משנה ג) טולד לה ספק טומאה עד שלא גילגלה תעשה בטומאה משגילגלה תעשה בטוהרה. ותנן גמי צפ"ק חלה עיסה שמתחלה סופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה מתחלה עיסה וסופה סופגין מתחלה סופגנים וסופה עיסה פטורה [א] ועוד היה אומר ר"ת ז"ל דכי היכי דמחייבי בחלה ה"ג [ב] מצרין עליו המוציא לאחר הצבול או לאחר הטיגון כדמוכח צברכות ו' ביבדל מצרין (דף לו): היה

עומד ומקריב מנחת בירושלים אומר שהחיינו וטגנו לאוכלה אומר המוציא לחם מן הארץ. וקפסיק ותני לא שנה מנחת סולת ומאפה תנור ולא שנה מנחת מצבת ומנחשת אע"פ שמתנגים בשמן והוא הדין גמי צמושל במים דלא מסתבר לחלק בין מים לשמן [ק] אבל ורמזו"ש שקורין לטרי"א היה אומר ר"ת שאין מצרין עליו המוציא שאין צהן תוריחא דנהמא אע"פ שנתחייבה עיסתה בחלה. ורבי שמשון ז"ל כתב במס' חלה שהלש עיסה גמורה ודעתו לצבלה במים או לטגנה בשמן פטורה מן החלה והביא ראיה מפרק כ"ד מצרין (דף לו): דמני ר' חייא לחם העשוי לכותם פטור מן החלה והתניא חייב ומשני התם דקתני טעמא ר' יהודה אומר מעשיה מוכיחין עליה עשאה כענין חייבת לימודין פטורה. ופירש"י התם לחם העשוי לכותם אין אוסין אותו בתנור אלא מייבשין אותו בחמה אלמא אע"ג דמשעת גילגול קאתי חייב החלה כיון דגלגלה אדעתא לאפותו בחמה מיפטר משום דסופו לטגלו מתורת לחם והא דמפליגי בין כענין ללמודין משום דכענין מיתלפף בשאר עיסה שאינה עושה לכותם אבל ללמודין מעשיה מוכיחין עליה ולא אחי לאחלופי. וירושלמי (מסכת חלה פ"ה ה' ו') גרס עיסת כותם חייבת בחלה שמה תמלך ותעשה חררה לטגה [ר] וכדי שלא יקשה ההיא בירושלמי לגמ' דידן יש לפרש דהיה בירושלמי כגון

הגהות הב"ח
ד ואיכא דאמרו הכי קא"ל לא של נחתומין: ה כמעשה חמה הן ופטור וכו' כמעשה אילפס הן ולי"ש: ז כביצה מצרין דאמר' היה עומד:
אריא בפסח אפי' ביו"ט גמי ומשני אין הי"ג ותנא בפסח קאי וא"ל הרי"ף ס"ל כשינוי בתראה כביצה פרק יו"ט כתב הרי"ף להדיא כלישנא קמא וצ"ע:

קרבן נתנאל

[ג] דקאמר. ותמימה צדקהא כח רבינו בשם התוס' פ' הגול קמא ס"י י"ד דאי לא מני למימר ענין אחר איט ראיא משם לפסוק הלכה כך הקשה בפרש מעיני מלך כה"ל חלה. וי"ל דמדלא דמיה דכ"ע פטורין ופליגי בהרמיה ולבסוף הדביק אלא ש"מ שהלכה כר"ש לקיש ואי פליגי בהרמיה ולבסוף הדביק ר' יהודה דלא כר"ש לקיש: [ג] מד"א. וסוגיא דשמעתין איכא למימר אפי' לר"י לרי"ך לשנייה הכי כתיב שלא תקשי לך ה"ל למימר ר"י הלכה כמ"ק וכל זה מדברי המשנה א"ל ר"י תנאי ואיכא למימר מעשה אילפס פטורין כמו שפי' מהרש"א ע"ד זה צפ"ק דשבת דף ס': [ע] אב"א. וזהו ינחא הך סוגיא דרבה ורב יוסף אחורי דר"י שאיירי במעשה אילפס ע"י משקין: [פ] ועוד. והא דפריך לריש לקיש מהאי דקתני יולאין בחלת היא וצמחא העשויה בצלפס הא דלא אוקמחא בענה משום דא"כ לא הוי לחם עוני כמ"ש התוס' לעיל אהיהא דפרט לחלוט ע"כ מהרש"א. ודבריו תמוהים דהתם שאני כיון דחלטיה. אלא קשה מבני גמ"ל לתקן להקשות אימא צברייתא איירי בדלא חלטיה. וינחא לי ע"פ מ"ש רבינו בשמ"ק ה"ג אס נתן העיסה ואת"כ הרמיה את המתח אסור משום חמץ. א"כ לפי ס"ד המקשן דאיירי בהדביק ולבסוף הרמיה א"כ הוי אסורה משום חמץ אע"כ ל"ל דאיירי בדחלטיה דתו לית ביה חמץ: [צ] מברך. דלף שנתבשל הוי לחם גמור מאחר דיש עליו תוריחא דנהמא: [ק] אב"א ורמזו"ש. נלשון פולין לאקשין: [ר] ובר"י. דירושלמי לא מפליגי בין כענין או

קיצור פסקי הרא"ש

אם צלילתו רכה וצעלו במים או טגנו בשמן לכילי עלמא לאו לחם הוא לענין חלה והמוציא: ואם עשאו בצלפס בלא משקין לריש לקיש לא הוי לחם ולרבי יוחנן הוי לחם ור"ח פסק כר"ש לקיש ור"י פסק כרבי יוחנן. ורבינו שמשון כתב דאפילו העושה עיסה גמורה ודעתו לטגנה או לצבלה פטורה מן החלה ומיהו אם דעתו לאפות ממנה אפילו חררה קטנה נתחייבה בחלה:

שדה צופים

דף לו ע"א מאי חלות המסרות אריב"ל זהו חלוט של בעלי בתים. הרא"ש נפסחם פ"ג סו"מ י"ג. וזהלכות תלה סו"מ כ': דף לו ע"ב המעיסה ב"ש פטורין וכו' מהי"ב. הרא"ש נפסח פ"ג סו"מ ע"ו: המעיסה קמה שע"ג מוגלשין. החליטה מוגלשין שע"ג קמה. הרא"ש הלכות תלה ס"ה ג':

קובץ מפרשים

(א) אברא דלק"מ דפלוגתא דב"ש ובי"ה קאי כו'. עי' בר"ג שכתב דכשלשין הרבה בני אדם ואופין ביחד שרי (חידושי ר' משה הורוויץ): (ב) דבריו אינם מובנים לי. ונראה דמשמע לרבינו דביתוס אומן הוי. וגם לישנא בכל הסריקין משמע דגם אומן אסור (והדושי ר' משה הורוויץ):